

“Ta’lim muassasasini rivojlantirish va o‘quv tarbiya jarayonini boshqarish”
o‘quv moduli

**TA’LIM SIFATINI BAHOLASH MEXANIZMINI XALQARO
DASTURLAR TALABLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH**

Furkat Xolmirzayev

2025-yil
Toshkent

Baholash bu...?

Amaldagi baholash tizimi

Sinf	Umumiy oʻrta taʼlim muassasalarida mavjud baholash turlari				
1	Joriy Choraklik va yillik baholash				EGRA (oʻqish) / EGMA (matematika)
2					
3					
4					
5-7		Summativ (ChSB-50% va BSB-40%) / Formativ (10%)	Davlat akkreditatsiyasi		EGRA / EGMA / TIMSS (matematika va tabiiy fanlar) / PIRLS (oʻqish)
8					
9			Davlat imtihoni / Davlat akkreditatsiyasi / Milliy reyting imtihoni		TIMSS (matematika va tabiiy fanlar)
10					
11			Davlat imtihoni / Davlat akkreditatsiyasi		
			Qabul imtihoni	PISA (oʻqish, matematika va tabiiy fanlar)	
Ichki baholash		Tajriba sinov	Tashqi baholash	Qabul imtihoni	Xalqaro baholash

**Siz xalqaro tadqiqotlar
haqida nimani bilasiz?**

Umumiy ta'lim sifatini baholashga qaratilgan xalqaro tadqiqotlar

IEA – Ta'lim sohasidagi yutuqlarni baholash xalqaro assotsiatsiyasi

TIMSS (1995, 1999, 2003, 2007, 2011,
2015, 2019, 2023)

PIRLS (2001, 2006, 2011, 2016, 2021,
2026)

OECD – Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti

PISA (2000, 2003, 2006, 2009,
2012, 2015, 2018, 2022, 2025)

TALIS (2008, 2013, 2018,
2024)

Xalqaro tadqiqotlarda O'zbekistonning ishtiroki

PISA

PIRLS

TIMSS

81 ta mamlakat

7293 nafar 15 yoshli o'quvchilar

202 ta ta'lim muassassalari

57 ta mamlakat

5948 nafar 4-sinf o'quvchilari

180 ta ta'lim muassassalari

58 ta mamlakat

8800 nafar 4- va 8-sinf o'quvchilari

166 ta ta'lim muassassalari

O'zbekiston
xalqaro
tadqiqotlardagi
o'rinlari qanday?

O'QISH SAVODXONLIGI bo'yicha natijalar

Ishtirokchilar	O'rtacha bali
Singapur	543
Irlandiya	516
Yaponiya	516
Janubiy Koreya	515
Xitoy Taypeyi	515
Estoniya	511
Makao (Xitoy)	510
Kanada	507
AQSH	504
Yangi Zelandiya	501
Gongkong (Xitoy)	500
Avstraliya	498
Buyuk Britaniya	494
Finlandiya	490
Daniya	489
Polsha	489
Chexiya Respublikasi	489
Shvetsiya	487
Shveysariya	483
Italiya	482
Avstriya	480
Germaniya	480
Belgiya	479
Portugaliya	477
Norvegiya	477
Xorvatiya	475
Latviya	475

Ishtirokchilar	O'rtacha bali
Ispaniya	474
Fransiya	474
Isroil	474
Vengriya	473
Litva	472
Sloveniya	469
Vyetnam	462
Niderlandiya	459
Turkiya	456
Chili	448
Slovakiya Respublikasi	447
Malta	445
Serbia	440
Gretsiya	438
Islandiya	436
Urugvay	430
Brunej Darussalam	429
Ruminiya	428
Ukraina viloyatlari (27 tadan 18 tasi)	428
Qatar	419
BAA	417
Meksika	415
Kosta Rika	415
Moldova	411
Braziliya	410
Yamayka	410
Kolumbiya	409

Ishtirokchilar	O'rtacha bali
Peru	408
Chernogoriya	405
Bolgariya	404
Argentina	401
Panama	392
Malayziya	388
Qozog'iston	386
Saudiya Arabistoni	383
Tailand	379
Mo'g'uliston	378
Gvatemala	374
Gruziya	374
Paragvay	373
Boku (Ozarbayjon)	365
El Salvador	365
Indoneziya	359
Shimoliy Makedoniya	359
Albaniya	358
Dominika Respublikasi	351
Falastin Ma'muriyati	349
Filippin	347
Kosovo	342
Iordaniya	342
Marokash	339
O'zbekiston	336
Kambodja	329

Ishtirokchilar	O'rtacha bali
Singapur	575
Makao (Xitoy)	552
Xitoy Taypeyi	547
Gongkong (Xitoy)	540
Yaponiya	536
Janubiy Koreya	527
Estoniya	510
Shveytsariya	508
Kanada	497
Niderlandiya	493
Irlandiya	492
Belgiya	489
Daniya	489
Buyuk Britaniya	489
Polsha	489
Avstriya	487
Avstraliya	487
Chexiya Respublikasi	487
Sloveniya	485
Finlandiya	484
Latviya	483
Shvetsiya	482
Yangi Zelandiya	479
Litva	475
Germaniya	475
Fransiya	474
Ispaniya	473

Ishtirokchilar	O'rtacha bali
Vengriya	473
Portugaliya	472
Italiya	471
Vyetnam	469
Norvegiya	468
Malta	466
AQSH	465
Slovakiya Respublikasi	464
Xorvatiya	463
Islandiya	459
Isroil	458
Turkiya	453
Bruney Darussalam	442
Ukraina viloyatlari (27 tadan 18 tasi)	441
Serbiya	440
Birlashgan Arab Amirliklari	431
Gretsiya	430
Ruminiya	428
Qozog'iston	425
Mo'g'uliston	425
Kipr	418
Bolgariya	417
Moldova	414
Qatar	414
Chili	412
Urugvay	409
Malayziya	409

Ishtirokchilar	O'rtacha bali
Chernogoriya	406
Boku (Ozarbayjon)	397
Meksika	395
Tailand	394
Peru	391
Gruziya	390
Saudiya Arabistoni	389
Shimoliy Makedoniya	389
Kosta Rika	385
Kolumbiya	383
Braziliya	379
Argentina	378
Yamayka	377
Albaniya	368
Falastin Ma'muriyati	366
Indoneziya	366
Marokash	365
O'zbekiston	364
Iordaniya	361
Panama	357
Kosovo	355
Filippin	355
Gvatemala	344
El Salvador	343
Dominika Respublikasi	339
Paragvay	338
Kambodja	336

TABIY FANLAR SAVODXONLIGI bo'yicha natijalar

Ishtirokchilar	O'rtacha bali
Singapur	561
Yaponiya	547
Makao (Xitoy)	543
Xitoy Taypeyi	537
Janubiy Koreya	528
Estoniya	526
Gongkong (Xitoy)	520
Kanada	515
Finlandiya	511
Avstraliya	507
Yangi Zelandiya	504
Irlandiya	504
Shveysariya	503
Sloveniya	500
Buyuk Britaniya	500
AQSH	499
Polsha	499
Chexiya Respublikasi	498
Latviya	494
Daniya	494
Shvetsiya	494
Germaniya	492
Asvtriya	491
Belgiya	491
Niderlandiya	488
Fransiya	487
Vengriya	486

Ishtirokchilar	O'rtacha bali
Ispaniya	485
Litva	484
Portugaliya	484
Xorvatiya	483
Norvegiya	478
Italiya	477
Turkiya	476
Vyetnam	472
Malta	466
Isroil	465
Slovakiya Respublikasi	462
Ukraina viloyatlari (27 tadan 18 tasi)	450
Serbiya	447
Islandiya	447
Bruney Darussalam	446
Chili	444
Gretsiya	441
Urugvay	435
Qatar	432
BAA	432
Ruminiya	428
Qozog'iston	423
Bolgariya	421
Moldova	417
Malayziya	416
Mo'g'uliston	412
Kolumbiya	411

Ishtirokchilar	O'rtacha bali
Kosta Rika	411
Meksika	410
Tailand	409
Peru	408
Argentina	406
Chernogoriya	403
Braziliya	403
Yamayka	403
Saudiya Arabistoni	390
Panama	388
Gruziya	384
Indoneziya	383
Boku (Ozarbayjon)	380
Shimoliy Makedoniya	380
Albaniya	376
Iordaniya	375
El Salvador	373
Gvatemala	373
Falastin Ma'muriyati	369
Paragvay	368
Marokash	365
Dominika Respublikasi	360
Kosovo	357
Filippin	356
O'zbekiston	355
Kambodja	347

PIRLS 2021 tadqiqotining natijalari

yuqori
10 ta
mamlakat 1

t/r	Mamlakatlar	O'rtacha ballari
1	Singapur	587
2	Irlandiya	577
3	Gongkong	573
4	Rossiya Federatsiyasi	567
5	Shimoliy Irlandiya	566
6	Angliya	558
7	Xorvatiya	557
8	Litva	552
9	Finlyandiya	549
10	Polsha	549

quyi
10 ta
mamlakat

t/r	Mamlakatlar	O'rtacha ballari
48	Ozarbayjon	440
49	O'zbekiston	437
50	Ummon	429
51	Kosovo	421
52	Braziliya	419
53	Eron	413
54	Iordaniya	381
55	Misr	378
56	Marokash	372
57	Janubiy Afrika	288

yuqori 10 ta mamlakat

No	Mamlakatlar nomi	O'rtacha ball
1	Singapur	605
2	Xitoy Taypeyi	602
3	Koreya Respublikasi	596
4	Yaponiya	595
5	Gonkong	575
6	Angliya	525
7	Irlandiya	522
8	Chexiya Respublikasi	518
9	Shvetsiya	517
10	Litva	514

quyi 10 ta mamlakat

33	Chili	416
34	Ummon	411
35	Malayziya	411
36	Quvayt	399
37	Saudiya Arabistoni	397
38	Janubiy Afrika	397
39	Iordaniya	388
40	Falastin	382
41	Braziliya	378
42	Marokash	378

yuqori 10 ta mamlakat

No	Mamlakatlar nomi	O'rtacha ball
1	Singapur	615
2	Xitoy Taypeyi	607
3	J.Koreya	594
4	Gonkong (Xitoy)	594
5	Yaponiya	591
6	Makao (Xitoy)	582
7	Litva	561
8	Turkiya	553
9	Angliya	552
10	Polsha	546

quyi 10 ta mamlakat

49	Chili	444
50	O'zbekiston	443
51	Iordaniya	427
52	Ummon	421
53	Eron	420
54	Saudiya Arabistoni	420
55	Braziliya	400
56	Marokash	393
57	Quvayt	382
58	Janubiy Afrika	362

yuqori 10 ta mamlakat

No	Mamlakatlar nomi	O'rtacha ball
1	Singapur	606
2	Xitoy Taypeyi	572
3	Yaponiya	557
4	Koreya Respublikasi	545
5	Angliya	531
6	Finlyandiya	531
7	Turkiya	530
8	Gonkong	528
9	Chexiya Respublikasi	527
10	Irlandiya	525

quyi 10 ta mamlakat

33	Braziliya	420
34	Quvayt	420
35	Saudiya Arabistoni	419
36	Eron	419
37	Iordaniya	413
38	Ozarbayjon	411
39	O'zbekiston	396
40	Falastin	393
41	Janubiy Afrika	362
42	Marokash	327

yuqori 10 ta mamlakat

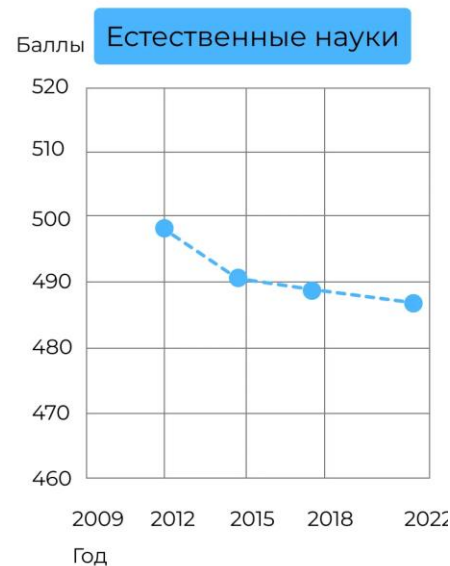
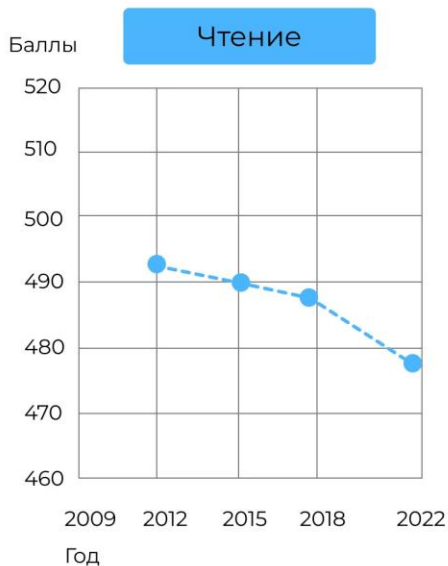
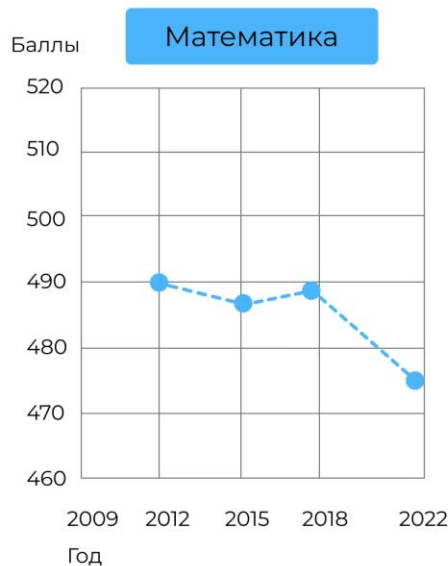
No	Mamlakatlar nomi	O'rtacha ball
1	Singapur	607
2	Koreya Respublikasi	583
3	Xitoy Taypeyi	573
4	Turkiya	570
5	Angliya	556
6	Yaponiya	555
7	Polsha	550
8	Avstraliya	550
9	Gonkong	545
10	Finlyandiya	542

quyi 10 ta mamlakat

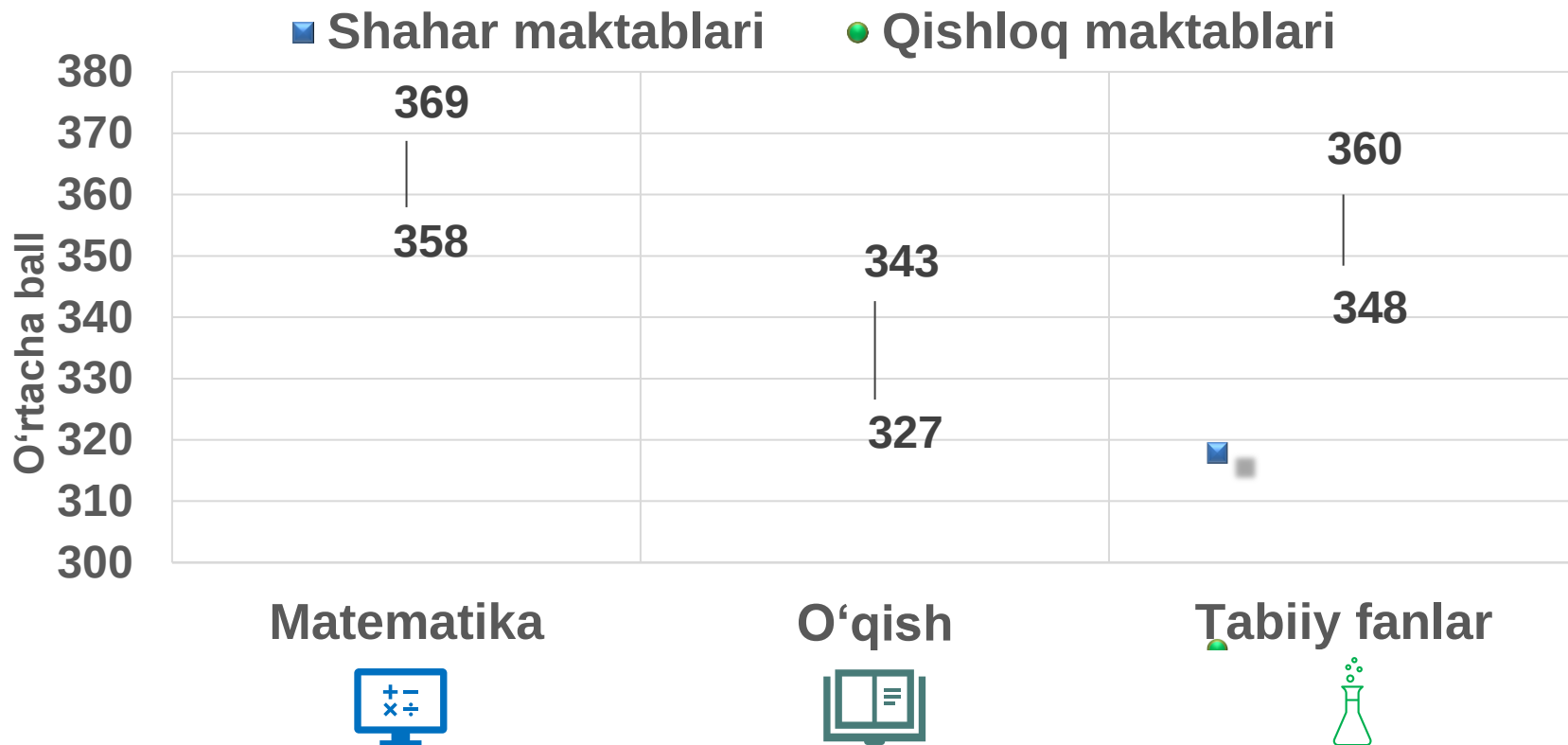
49	Eron	432
50	Saudiya Arabistoni	428
51	Braziliya	425
52	Ozarbajjon	422
53	Iordaniya	418
54	O'zbekiston	412
55	Kosovo	403
56	Marokash	390
57	Quvayt	373
58	Janubiy Afrika	308

PISA 2022 tadqiqotida ko'rsatkichlar oldingi tadqiqotlarga ko'ra pastroq bo'ldi, biroq buning sababi faqat pandemiya bilan bog'liq emas.

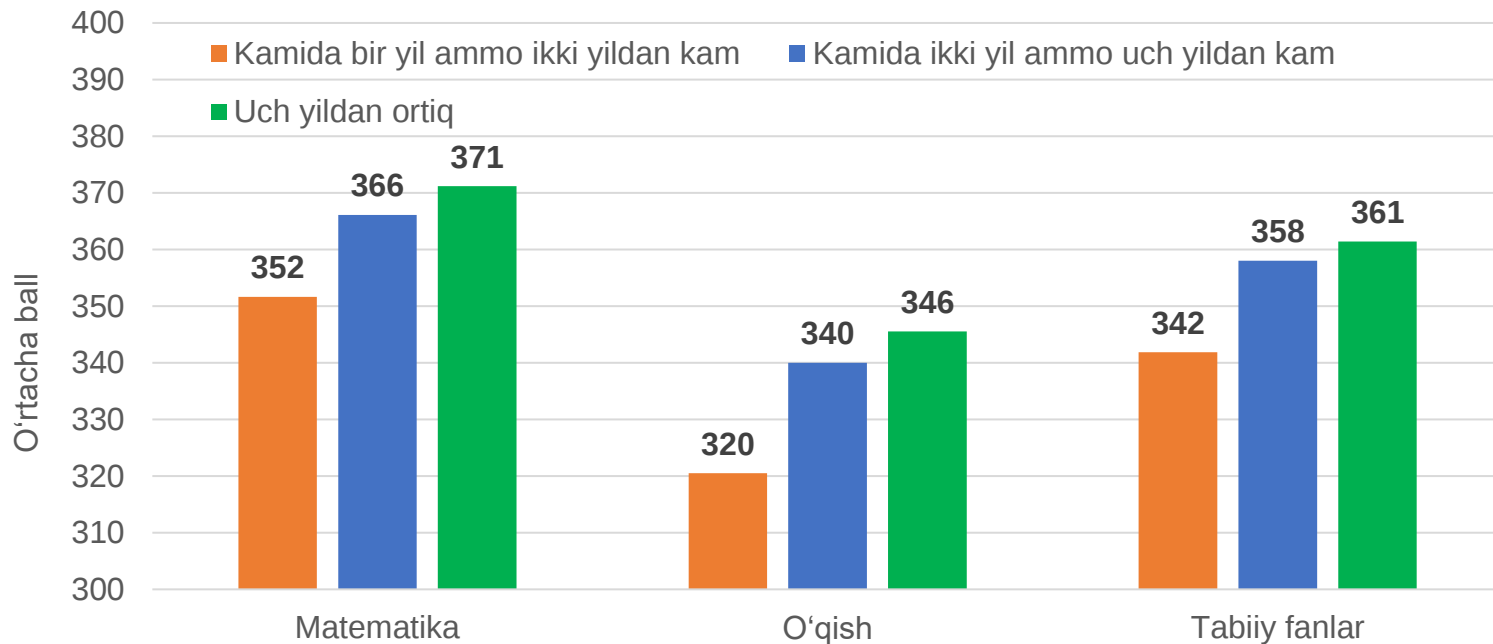
Tadqiqotlar tarixi davomida ko'rsatkichlar hech qachon 4–5 balldan ortiq o'zgarmagan. Biroq 2022-yilgi tadqiqot natijalariga ko'ra, OECDga a'zo mamlakatlardagi o'quvchilarning o'rtacha natijalari matematikadan misli ko'rilmagan darajada — 15 ballga, o'qishdan esa 10 ballga pasaydi. Bu esa matematikadan sakkiz oylik va o'qish savodxonligidan yarim yillik o'qitish jarayoniga teng yo'qotish demakdir. Tabiiy fanlar bo'yicha o'rtacha natijalar esa avvalgi darajada saqlanib qoldi.

Maktab joylashuvi bo'yicha o'quvchilar natijalari

O'quvchilarning maktabgacha ta'lim tashkilotlariga borganligi hamda matematika, o'qish hamda tabiiy fanlar bo'yicha natijalari

PISA, PIRLS va
TIMSS
tadqiqotlarning
darajalari

6-darajada o'quvchilar mavhum muammolar bilan ishlash va yechimlarni topa olishlari uchun kreativlik va moslashuvchanlikni namoyish qiladilar.

5-darajada o'quvchilar murakkab vaziyatlar uchun modellar ishlab chiqish hamda muammolarni hal qilish qobiliyatini namoyon etadilar

4-darajada o'quvchilar natijaning to'g'riligini sifatli xulosa chiqarish orqali baholash hamda grafik tasvirlarni tanlash orqali bajaradilar

3-darajada o'quvchilar yechim strategiyalarini, shu jumladan izchillik bilan qaror qabul qilishni namoyon etadilar (masalan matematikada foizlar, kasrlar va o'nlik sonlar bilan ishlash)

2-darajada (tayanch daraja) o'quvchilar tayanch munosabatlarning asosiy tushunchalarini namoyish etadilar va oddiy munosabatlar bilan bog'liq muammolarni hal qila oladi

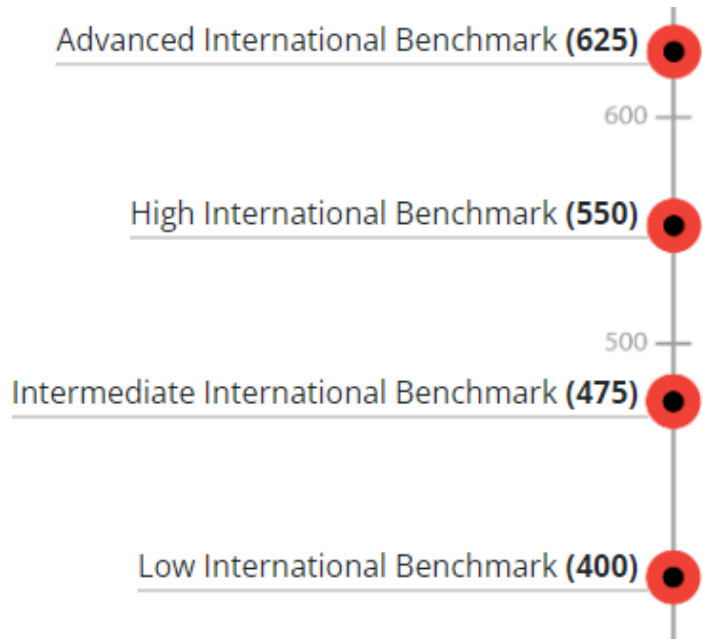
1-darajada o'quvchilar berilgan oddiy kontekst bilan ishlay oladi, sodda matnda aniq belgilangan ko'rsatmalarga amal qiladi

Yuqori daraja

Mamlakatlar nomi	O'qish savodxonligi							2-6-darajalarning jami
	1-darajadan past	1-daraja	2-daraja	3-daraja	4-daraja	5-daraja	6-daraja	
	%	%	%	%	%	%	%	
Singapur	0,2	11,0	15,6	23,8	26,9	17,2	5,4	88,8
Estoniya	0,0	13,8	22,4	30,0	23,2	9,1	1,5	86,2
Finlyandiya	0,2	21,2	22,6	26,8	20,4	7,5	1,2	78,6
Polsha	0,2	22,1	22,4	26,9	19,7	7,5	1,3	77,8
Turkiya	0,1	29,2	30,5	26,4	12,0	1,8	0,0	70,7
Qatar	0,6	46,7	24,3	17,1	8,4	2,5	0,4	52,7
Moldova	0,3	48,5	29,2	16,8	4,8	0,5	0,0	51,2
Qozog'iston	0,4	63,3	23,6	9,1	3,0	0,5	0,0	36,3
Mongoliya	0,7	63,4	26,7	8,3	0,9	0,0	0,0	35,9
Gruziya	0,7	66,2	22,1	8,9	1,9	0,1	0,0	33,1
O'zbekiston	0,9	85,0	12,2	1,8	0,1	0,0	0,0	14,1
Kambodja	0,9	91,2	7,6	0,3	0,0	0,0	0,0	7,9

PIRLS tadqiqotida darajalar tasnifi

Ilg'or daraja (Advanced) - o'quvchilar matnni yaxlit o'zlashtira oladi va ayni paytda uning alohida qismlarini bir-biri bilan bog'liq holda tushunadi. Muallifning g'oyasini izohlashda o'z fikrini asoslash uchun matnga tayana oladi

Yuqori daraja (High) - o'quvchilar matnning ahamiyatli xabarlarini tushunadi, matnga asoslanib o'z xulosalarini chiqaradi, matn mazmuniga ham, shakliga ham baho bera oladi, uning ayrim til xususiyatlariga e'tibor qarata oladi;

O'rta daraja (Intermediate) - o'quvchilar matndan axborot topa oladi, matn shakli va tilining ba'zi xususiyatlaridan foydalanib, matnga asosan o'z xulosalarini chiqaradi;

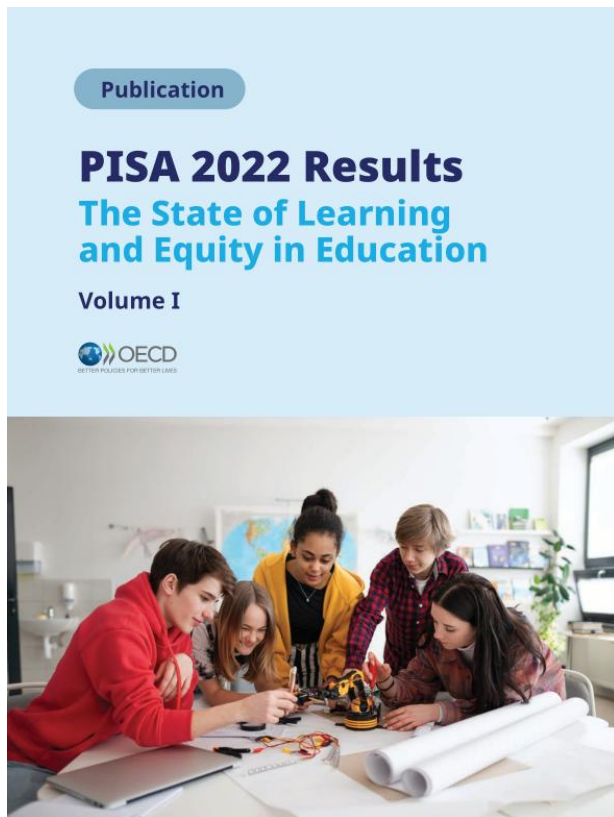
Quyi daraja (Low) - o'quvchilar matnda aniq berilgan ma'lumotni ajrata oladi va ishlay oladi;

PIRLS tadqiqotida o'quvchilarning darajalari bo'yicha ma'lumot

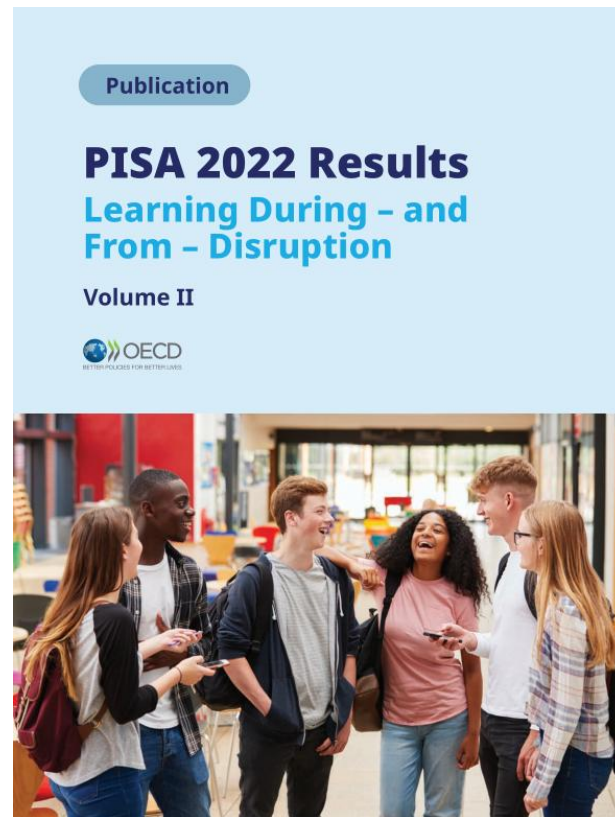
Mamlakatlar	Ilg'or daraja (625)	Yuqori daraja (550)	O'rta daraja (475)	Quyi daraja (400)
Singapur	35%	71%	90%	97%
Irlandiya	27%	67%	91%	98%
Shimoliy Irlandiya	23%	61%	87%	97%
Gongkong	21%	68%	92%	98%
Rossiya	21%	63%	89%	98%
Angliya	18%	57%	86%	97%
Finlyandiya	14%	53%	84%	96%
Turkiya	5%	29%	62%	86%
Qozog'iston	4%	28%	67%	91%
O'zbekiston	0%	7%	34%	70%
Marokash	1%	5%	17%	41%

Номи	Халқаро баҳолаш	Миллий баҳолаш
Ташкил этиш	Халқаро тадқиқотларнинг стандартларига мувофиқ ташкил этилади, тадқиқот материаллари маҳаллий тилларга таржима қилинади ва мослаштирилади.	Тадқиқотни ташкил этиш учун ишчи гуруҳ тузилади ва улар томонидан тадқиқотга оид ҳужжатлар, йўриқномалар ва материаллар ишлаб чиқилади.
Молиялаштириш	Тадқиқотга иштирок этиш учун ўзаро шартнома тузилади ва бадал тўлови амалга оширилади	Ички имкониятлардан келиб чиққан ҳолда ташкил этилади (ички буйруқ ва ҳоказо)
Респондентлар	Иштирок этувчи респондентлар аниқ белгиланган	Иштирок этувчи респондентларни танлаб олиш мумкин
Натижалар	Натижалар нуфузли халқаро ташкилотлар томонидан тан олинади ва унга асосан керакли чоралар амалга оширилади	Миллий даражада тан олинади ва мамлакат ичида муҳокама қилинади
Солиштириш	Бошқа мамлакатларнинг таълим тизими билан солиштириш мумкин	Худудлар ва мактаблар кесимида солиштириш мумкин
Ўтказиш даврийлиги	Халқаро тадқиқотларнинг стандартларига мувофиқ ташкил этилади (одатда 3 йилдан 5 йилгача бўлади)	Миллий тадқиқотни даврийлигини ва муддатларини белгилаш мумкин
Таҳлилий маълумот	Таҳлилий маълумотлар мамлакатларнинг кизиқишидан келиб чиқиб тайёрланмайди, кўпроқ умумий маълумот берилади	Миллий баҳолашнинг натижалари атрофлича таҳлил қилинади
Таҳдидлар	Халқаро тадқиқотлар қатнашувчиларни индивидуал тарзда баҳоламайди ва жазоловчи восита сифатида фойдаланилмайди	Миллий баҳолашда худудлар ва мактаблар кесимида таҳлиллар олиб борилганлиги учун жазоловчи восита сифатида қўлланилиш хавфи мавжуд
Имкониятлар	Халқаро баҳолаш дастурлари рақамлаштирилган (масалан мактаб ва ўқувчилар (ёки синфлар) танлови, тест ва сўровномалар ўтказиш платформаси, маълумотларни бошқариш, кодлаштириш (баҳолаш), таржима ва таҳрир қилиш каби йўналишнинг ҳар бирида ўзига хос дастурлар мавжуд)	Мавжуд маҳаллий дастурлар имкониятидан ёки қоғоз шаклидан фойдаланилади
Тестлар банки	XXI аср талабларига мос стандарт ҳамда симуляцион топшириқлар халқаро ташкилотлар томонидан етказилади	Халқаро ва маҳаллий тажрибали тестологлар имкониятидан ҳамда халқаро тадқиқотларнинг очиқ эълон қилинган топшириқларидан фойдаланилади

PISA 2022 natijalariga bag'ishlangan xalqaro hisoboti

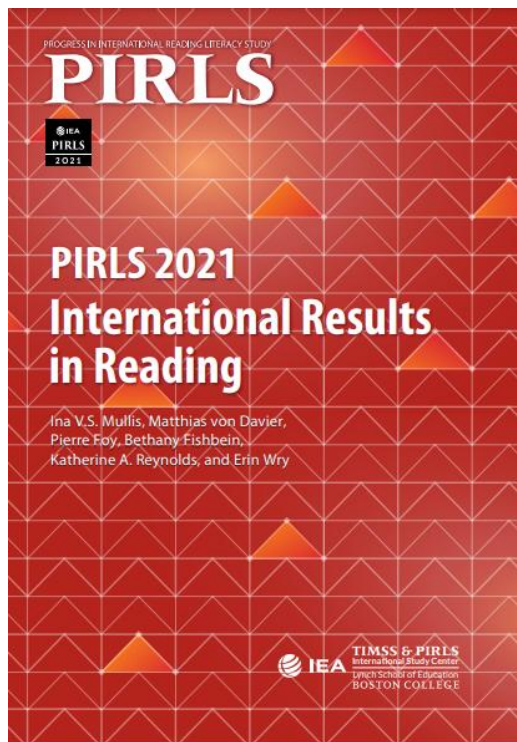

https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2022-results-volume-i_53f23881-en.html

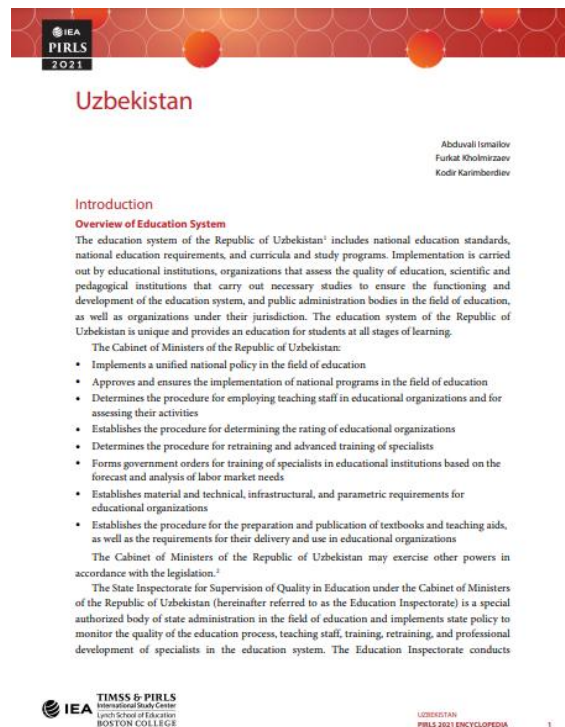

https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2022-results-volume-ii_a97db61c-en.html

PIRLS 2021 natijalariga bag'ishlangan xalqaro hisoboti

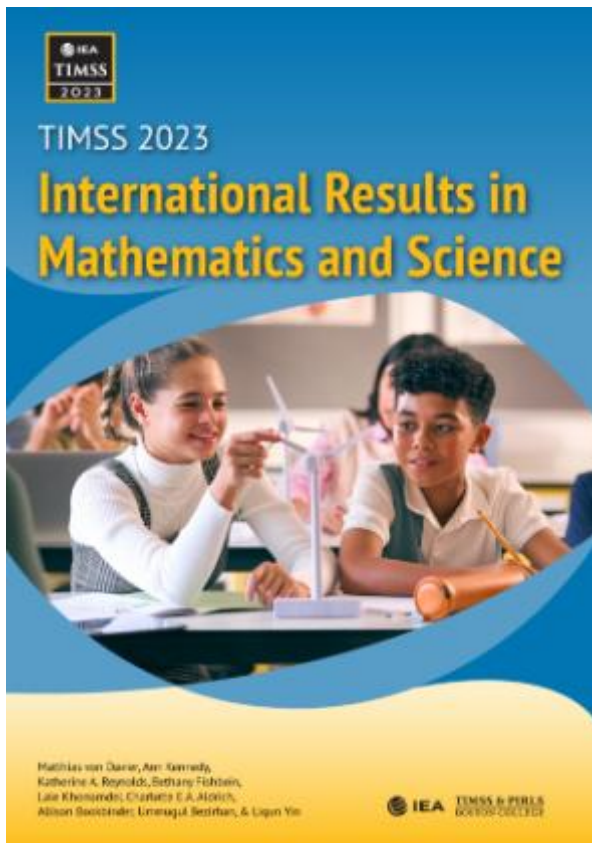

<https://pirls2021.org/wp-content/uploads/2022/files/PIRLS-2021-International-Results-in-Reading.pdf>

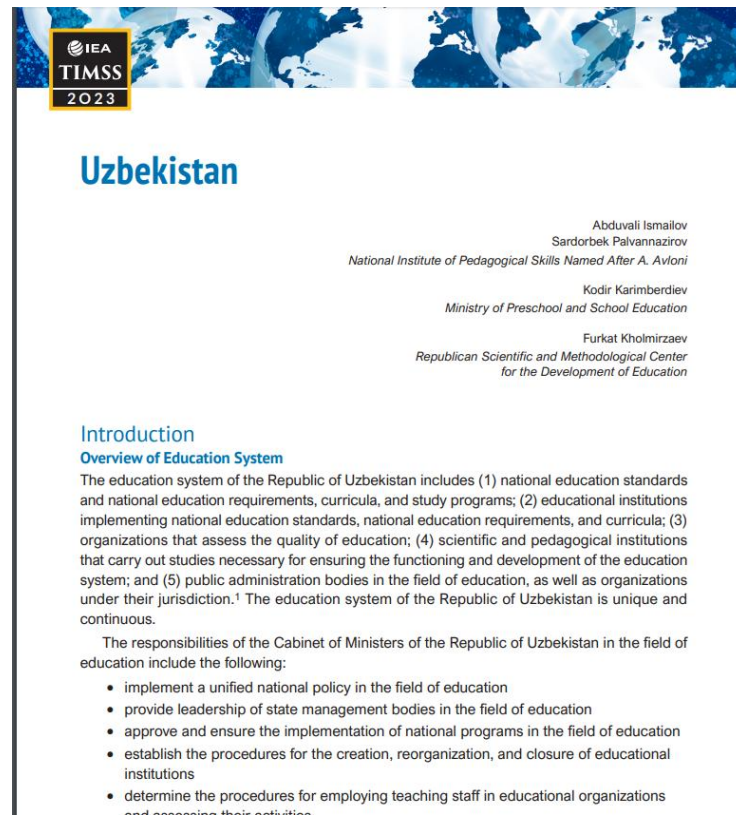

<https://pirls2021.org/wp-content/uploads/2022/11/Uzbekistan.pdf>

TIMSS 2023 natijalariga bag'ishlangan xalqaro hisoboti

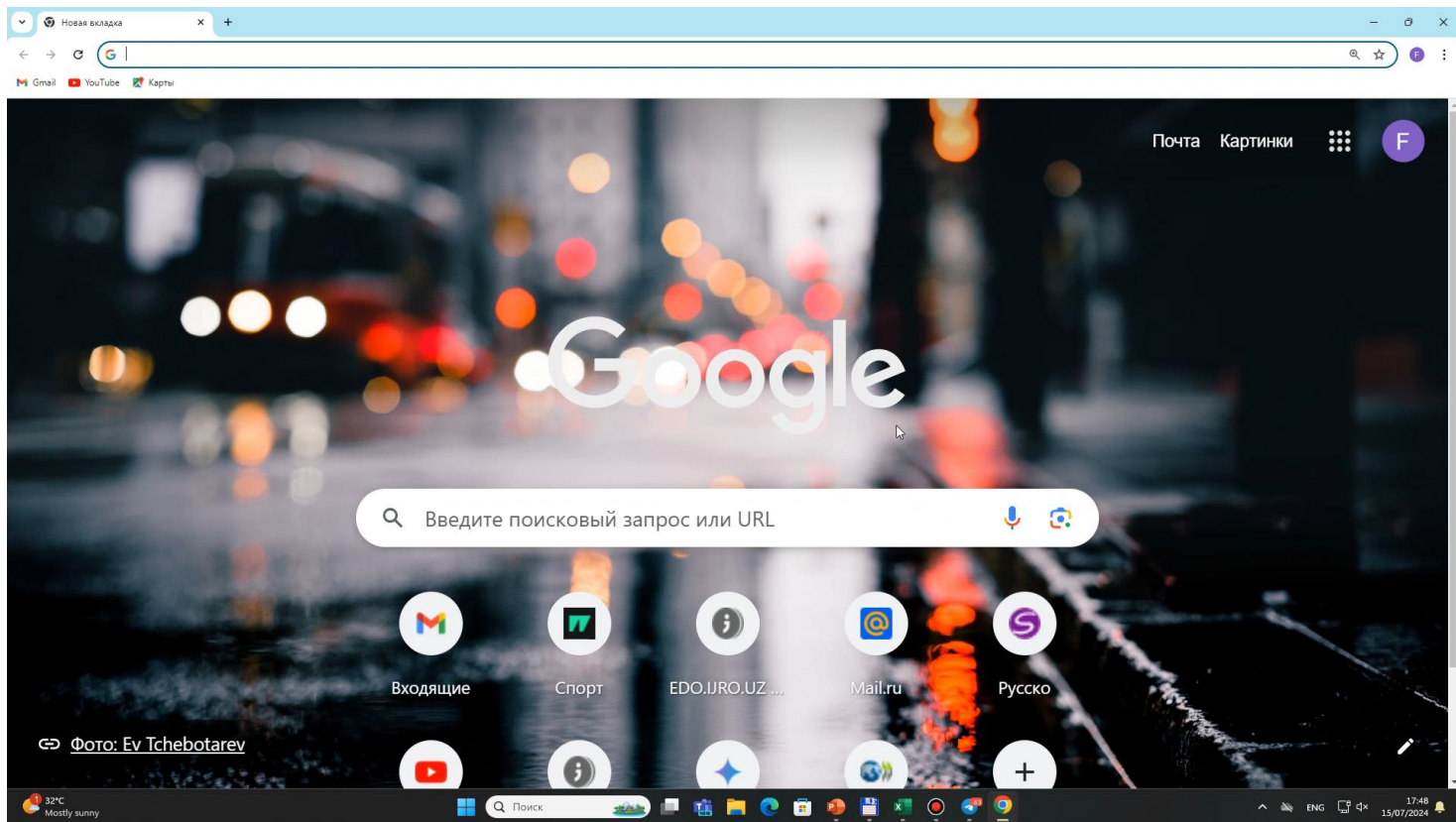

<https://timss2023.org/>

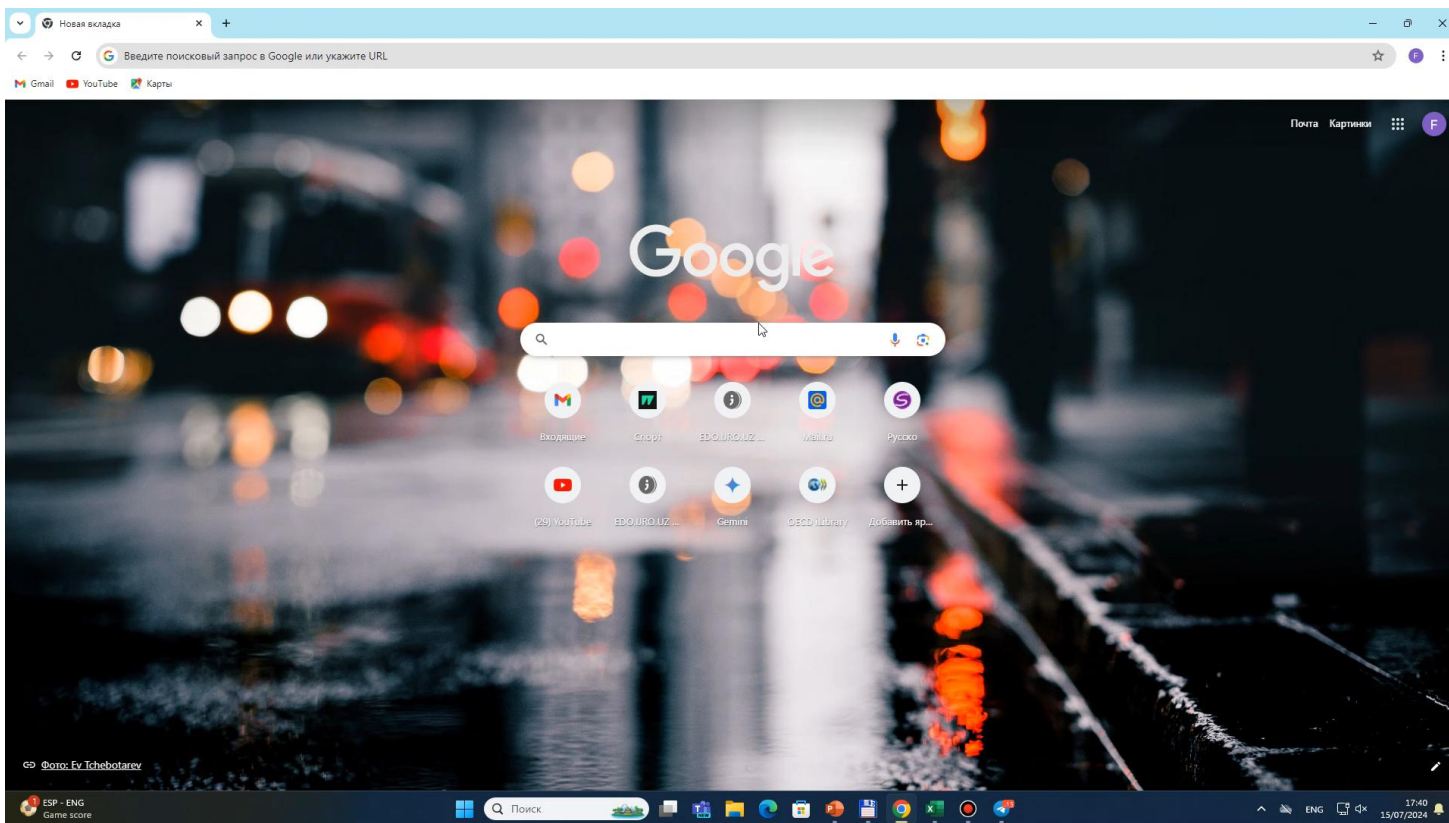
<https://timss2023.org/encyclopedia/uzbekistan/>

PISA 2022 xalqaro tadqiqotidagi ochiq e'lon qilingan topshiriqlar (kreativ fikrlash)

<https://www.oecd.org/pisa/test/>

PISA 2022 xalqaro tadqiqotidagi ochiq e'lon qilingan topshiriqlar

<https://www.oecd.org/pisa/test/>

E'tiboringiz uchun rahmat!